

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

בַּסֶּכֶת תִּשְׁלְבוּ עִלְבָּנֵת יָמִים (ויקרא כג, מב)

[illegible]

הגה"צ רבי שלמה ברעווה זצ"ל נשא מדברותיו על מצוות שיבת סוכה, והביא את הגמ' בתחילת מסכת עבודה זרה (ב). הגמ' שם אומרת דבר שלכאורה קשה להבינו: דרש רבי חנינא בר פפא ואיתימא רב שמלאי: לעתיד לבוא מביא הקב"ה ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר למי שעסק בה, יבוא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא, שנאמר 'כל הגויים נקבצו יחדיו'. איך אפשר להבין גמרא כזו? איך ייתכן שהגויים מעיזים לבוא ולדרוש שכר על עסק התורה?! ולא רק זה, ממשיכה הגמ' ומתארת: תחילה נכנסת מלכות אדום שואל אותם הקב"ה: "האם עסקתם בתורה? מה עשיתם בשביל התורה?". אומרים לפניו: "ריבוננו של עולם, הרבה שווקים תקנו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה!". חוצפה שכזו... כאילו כל מה שבנו הגויים, כל כביש מהיר בעולם, כל גשר, כל שוק וכל בורסה נועדו כדי שיהיה כסף בעולם בשביל ישראל שיתעסקו בתורה! איך זה יתכן? הרב מבריסק זצ"ל (בתחילת ספרו עה"ת) מפרש את הדברים על פי דברי הרמב"ם (בהקדמתו לסדר זרעים), שכתב שתכלית כוונתו יתברך בבריאת האדם היתה, שהאדם יהיה 'חכם וטוב', דהיינו שגייע עד כמה שבכווח לידיעת ה' יתברך על ידי לימוד כל התורה כולה. שיהיה טוב מאין כמוהו בכל מידה טובה, ביראת שמים, בדבקות ואהבה. כמה אנשים כאלו יש בעולם? הרמב"ם אומר, שאולי אחד בכמה דורות זוכה לכך. אם כן, בשביל מה ברא הקב"ה את שאר בני האדם שאינם חכמים ואינם טובים כל כך? הרי הקב"ה ברא בעולם מיליארי אנשים. במדינת סין לבדה יש יותר ממיליארד. בהודו יש יותר ממיליארד. בשביל מה נבראו כל כך הרבה? הרי אין שם 'חכם וטוב'. הלא המדינות הללו מלאות ברשעים אכזריים. מתרץ הרמב"ם, שלולי כל האנשים בעולם שעובדים יומם ולילה בבניית בניינים, בחקלאות, באריגות בגדים וכיוצא בכך, כשהיה מגיע הצדיק לעולם היה צריך בעצמו לטעת עצי פרי ולזרוע חיטים ושעורים, ולקצור, ולעסוק בכל י"א מלאכות הפת בעצמו, וכן לארוג בגדים לעצמו, לבנות את הבית שלו, להיות אינסטלטור וחשמלאי וכו'. במצב כזה לא יהיה לו פנאי אפילו רגע אחד ללמוד כל ימי חייו! לכן נמצאים בעולם מיליארי בני אדם, שכל אחד מהם חושב רק על עצמו ורוצה להרוויח, עובד קשה ומוסיף שעות נוספות... ואינם יודעים שכל הסיבה להיותם בעולם היא רק עבור אותו צדיק, שכאשר יבוא - יהיה לו אוכל, קורת גג, בגדיו וכל צרכיו. הרמב"ם מוסיף וכותב, שכל העולם משתגעים לגמרי, כי אינם יודעים לשם מה הם חיים כאן. הם עובדים ועובדים, וכל מעשיהם רק כדי שיהיה מוכן לצדיקים כאן בעולם כל צרכם. על פי זה אומר הרב מבריסק, שאנשי אדום מבססים את דבריהם על הרמב"ם הזה. הם ילמדו בישיבות ויביאו את הרמב"ם הזה... בנינו הרבה שווקים ומרחצאות בשביל הבריות, הרבינו כסף וזהב, והתכלית האמיתית של כל מעשינו היא שישראל יעסקו בתורה... ומה יענה להם הקב"ה? "אמר להם הקב"ה: שוטים שבעולם, כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם..." שקרנים שכמותכם! לא כוונתם אפילו בחצי אחוז לטובת ישראל שיעסקו בתורה! והנה אחרי אדום נכנסת מלכות פרס, הם מוסיפים לטעון עוד כמה טענות הבל, עד שלבסוף הם אומרים: "תן לנו עכשיו את התורה ונקיימנה!". אף על פי שהפרינו את טענות הגויים, וטענו כנגדם, הם אינם הולכים. אומר להם הקב"ה: "אני רואה שאינכם עוזבים כאן, מה אפשר לעשות אתכם? טוב, אתפטר אתכם ואעשה דבר יוצא מן הכלל - אתן לכם כעת מצוה קלה, מצוות סוכה". למה נחשבת מצוות סוכה למצוה קלה? - משום שאין בה חסרון כיס. תקיימו אותה, ותקבלו שכר הרבה. מדוע אין בסוכה חסרון כיס? - כי יכול אדם לעבור ברחוב ולמצוא את כל מה שצריך כדי לבנות סוכה ללא הוצאות כספיות. מפני מה נותן הקב"ה לגויים מצוה שלא תעלה להם פרוטה? - משום שהגוי מטבעו, אינו מסוגל לתת פרוטה מכיסו לדבר שבקדושה. הוא נותן הרבה כסף לטומאה - לספורט, לתאווה ולעבודה זרה. בארצות הברית אפשר לשלם עבור מקום לצפייה במשחק - חמשת אלפים דולר, ויש מקומות שקונים בעשרים וחמישה אלף דולר. הכל כדי לראות איזה כושי אכזר לוקח מקל, ונותן מכה לכדור, והכדור ה'חף מפשע' עף... ומיד קמים חמישים אלף איש ונובחים ככלבים "עלה ויבוא הכדור...". על תענוג כזה מוכנים הם לשלם אלפים ורובבות, אבל לדבר שבקדושה - גוי אינו מוכן לתת... כיון שהקב"ה מכיר אותם, הוא נותן להם מצוה שאינה כרוכה בהוצאה כספית כלשהי. ואני עומד ושואל: "ריבוננו של עולם, למה? תן להם מצוות לולב ואתרוג. תן להם להוציא שש מאות או אלף שקלים על זה. תן להם לקנות עוד לולב אחד, כי יש ספק אם הראשון לגמרי סגור או

המסוכה שלי: "כבר שבתי ביום הכיפורים!"... עד שאשתי באה לסוכה וצעקה עליו: "השתגעתי לגמרי? תפסיק את זה!" - "אבל רציתי חיזוק!" - "אז תכנס לבית לחיזוק!"... את כל זה אני סובל, וישנם עוד כמה מקרים שאיני יכול לספר את תוכן הצעקות בהם... לפנות בוקר באות הציפורים. אני דווקא אוהב את השירה שלהן, אבל לפעמים הן עושות עוד משהו חוץ מלשיר... אני שומע אך שהן מטפסות על הסכך שלי, ואני כזה פחדן ומתכסה בעוד כמה שמיכות ליתר בטחון... לפעמים אני דופק כדי להפחיד אותן, אמנם יש ציפורים פחדניות שבורחות, אבל תמיד יש את אותן ציפורים שלא מפחדות... לאחר שעה נוספת קמים אנשי הותיקין... אחד מהם הולך לו ברחוב כשהוא סוחב אתו המון לולבים ואטרונים כמנהג המחמירים. לפתע הוא נזכר שהוא שכח בבית לולב מיוחד... הוא צועק לבנו: "ד-ו-ד!" הילד מתעורר מהשינה: "כן אבא?" - "שכחתי לולב אחד בבית!" - "אבא, יש עוד הרבה לולבים כאן בבית!" - "לא, לא, הוא בפינה עם השפיץ הסגור המיוחד עם הזיגזג!" - "אבא, יש כאן הרבה סגורים מיוחדים עם זיגזג!"... האבא מתרגז: "טיפש אחד שבעולם!", ואני מתפלל: "ירבונו של עולם, אנא עשה שהילד יהיה חכם ולא טיפש וימצא כבר את הלולב, אני רוצה כבר לישון לפחות שעה!"... עד שהם מתפשרים, ואני שוב נרדם לשינה ערבה - ולפתע השונא הגדול שיש לי בעולם בכל מקום שאני נוסע, השעון המעורר, מצלצל... איזה אויב בנפש, הוא לא מפרגן לי לישון, ואני חייב לקום... זו סוכה, דירה עראית שסובלים בה, ולמרות זאת מוכנים לסבול. למה מוכנים לסבול? כי בעשרת ימי תשובה חזרנו אל ה', שברנו את כל המחיצות שהיו בינינו לבינו. יום שלם לא אכלנו ולא שתינו, אלא דפקנו על ליבנו: "אשמנו, בגדנו, גזלנו". כל היום השפלת את עצמינו, ובסוף צעקנו "ה' הוא האלוהים", "שמע ישראל", וזכינו לכפרת עוונות. אנחנו יוצאים מיום הכיפורים מטהורים כל כך, עד שאנו מוכנים אפילו לצאת ולגור בדירה עראית! איני יודע אם כל השנה היינו מסכימים למצוה כזו, אבל לאחר יום הכיפורים אנחנו כל כך צדיקים, עד שכל מה שמצווים עלינו אנחנו עושים...

וְשִׁמְחוּתָ בְּיוֹמָהּ (דברים טז, יד)

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: פעם, באחד מימי המועד, ראו בני ביתו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל שראש הישיבה נמצא בשמחה יתירה. מששאלוהו על כך השיב, שהשמחה נגרמת לו בגלל 'ווארט' מיוחד במינו ששמע משמו של כ"ק אדמו"ר מגור, בעל ה'אמרי אמת' זי"ע. הרבי, שהיה ידוע בשינונו היתירה, אמר, שיהודי יכול להגיע במועדים לדרגה של 'מלאך'. את הראיה לכך הביא מדברי רש"י הק' על הפסוק (שמות, כד, ו) 'ויקח משה חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על המזבח', ומפרש רש"י הק' על-פי הגמרא בדבחים (טז:) 'ויקח משה חצי הדם - מי חילקו? מלאך בא וחילקו', דהיינו אם כתוב בתורה 'חצי' על כרחך שמדובר במשה'ממש בחצי הדם, לא טיפה פחות ולא טיפה יותר. ומי יכול לעשות זאת? רק מלאך. ממשיך ה'אמרי אמת' ואומר: והרי גם לגבי המועדים נאמר במסכת ביצה (טו:) "חלקה, חציו לה' וחציו לכם", דהיינו שאדם מחויב לחלק את השמחה במועדים חצי-חצי, וכפי שאמרנו רק מלאך מסוגל לכך... והנה לנו ראיה שיהודי מגיע בחגים לדרגה של 'מלאך'. ה'ווארט' הזה, אמר מרן ראש הישיבה זצוק"ל, "גרם לי לשמחת חג יתירה...". ואם בשמחה עסקינן, הסכיתו ושמעו: בהושענות להושענא רבה, אומרים "למען ח'ך מכרכר בשיר, המלמד תורה בכל כלי שיר... הושענא והושיעה נא". ולא ידענו מי הוא זה ואי זה הוא המלמד תורה בכל כלי שיר? אולם בני, הרה"ג רבי אברהם יעקב שליט"א, הראה לי במחזור שלו את דברי הירושלמי במסכת ברכות, שם מבואר שהכוונה לדוד המלך שהיה קם בחצות הלילה ללמוד תורה, והיה לומד עם שלושה כלי שיר (!), וזאת כדי להנעים את הלימוד ולהשפיע גם על אחרים שיידבקו גם הם בנועם התורה. יש בכך מוסר השכל עבור לומדי התורה בדורנו, שהם צריכים לדעת שהדרך הנכונה ללימוד היא אך ורק מתוך שמחה, ובדרך זו אפשר גם למשוך את הרחוקים שיבואו ויטעמו מטעמו המתוק של בית המדרש. לא אוכל לשכוח את קול הלימוד המתוק של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, שנשמע כבר בשעה 2:00 בלילה מהחדר בו ישב ולמד. וזה מה שנחרט בזכרונם של כל הילדים והילדות: קול לימודו הערב, 'ברן יחד כוכבי בוקר'... הנכנס באוזניהם תוך שהוא נוסך בכל פינות הבית שלוה ומנוחה שלא מעלמא הדין.

מהותו של חג הסוכות הוא הביטחון והאמונה בה' יתברך, שהושיב את עם ישראל תחת ענני הכבוד שהגנו עליהם מפני כל צר ואויב. אם נצליח להפנים את ההרגשה זאת במהלך חג הסוכות, נצא מהחג עטורים בביטחון גמור באלוהים חיים, ושמחתנו תימשך גם אל כל ימות השנה. הסיפורים דלהלן ימחישו לנו את הדברים. הסיפור הראשון עוסק במשפחה המתגוררת באחת השכונות בירושלים שהתברכה בשלישיית בנות תאומות. במשך כל השנים התמסרו ההורים לבנותיהם בצורה לא רגילה, גידלו אותן באופן מושלם וסיפקו את כל צרכיהן. אבל כל אחד מבין השלוש הגיע לקראת תקופת השידוכים. לא היה חסר הרבה שתפרוץ קנאה בין האחיות, כשאחת תמצא את זיווגה ואחרות לא. ובכלל, עם מי להתחיל ועם מי לגמור... והאמת, שכל מי ששמע על הסיפור

ידע ששלישיית בנות ממתנה לשידוך, לא יכול היה שלא לרחם על ההורים... מי יודע כמה זמן זה ייקח, ואיזו סאה של ייסורים תעבור עליהם עד שיזכו לראות את שלושת נשואות. אבל הנה למרבה הפלא והשמחה... כל שלושת הבנות התאסרו בפרק זמן קצר, מבלי שיישאר להן זמן לקנא... כולן מצאו את שידוכן עם בחורים מצוינים, מבתי טובים. כל מי ששמע על סיפור האירוסין המשולש הזה השתאה לנוכח ההשגחה הפרטית המלווה את הבית. נקודה נוספת ראוייה לציון היתה כאן - מספרים בני השכונה ההיא - שמלבד עצם מציאת השידוך, שהייתה באופן פלא, ממש אחת אחרי השניה, גם המשודכים היו דומים, כלומר במצב כלכלי זהה, מיישובות הדומות אחת לשנייה, ולא שאחת היתה 'מסודרת' והשתיים האחרות לא כל-כך... גם בכך היה כבר ניתן להוכיח את פלאי ההשגחה החופפת על בני המשפחה. אבל ההשגחה הפרטית לא הסתיימה בכך. כי כשהקדוש ברוך הוא רוצה להוכיח את זרועו עוזזו אין בפניו שום מניעה לכך. כל בר-דעת יכול לנחש שהמתח עדיין לא נגמר. ומה יהיה לאחר החתונה? מי תזכה להיפקד בזרע של קיימא במהרה ומי תתייגר ותתעכב. והנה, גם בנקודה זו, לא יאומן כי יסופר - כל האחיות ילדו ב'סדר רץ', כמו שהיה באירוסין ובנישואין... מי שהתחתנה ראשונה ילדה ראשונה, ואחריה גם השניה והשלישית באותו פער של זמן... אנחנו מביאים את הסיפור הזה כדי לחזק כל אחד ואחד מאתנו, שיידע ויבין שיש בעל הבית לעולם וכולנו נתונים בידיו, ויש לו את כל הכוחות והאפשרויות לתת לכל אחד את כל מה שהוא צוק ל.

סיפור נוסף על שידוך פלאי שמענו מאחד השדכנים הירושלמים, שהתעסק בשידוכיה של בת למשפחה חשובה ומפורסמת בלונדון. הבת הייתה מושלמת בכל, ובמשך תקופה של שנים הציעו לה הצעות רבות של בחורים מצוינים, אך אף הצעה לא יצאה אל הפועל. ההורים כמעט והתייאשו מלמצוא לה שידוך. גם השדכנים כמעט ולא חיזרו אחרי המשפחה ובתם, בידועם שלא יצא מזה שום דבר... גם כאשר כבר הגיעה הצעה נוספת התייחסו אליה ההורים בביטול, ולא האמינו שיצליחו אי-פעם לשדך את בתם. לא שאנו מצדיקים את חוסר האמונה הזה, שהרי בכל מצב אדם צריך להמשיך ולהאמין בבורא עולם, ולדעת שהכל - אבל ממש הכל - לטובה, ואולי בכל זאת לא הגיע עדיין הזמן, העת והעונה, שהבת תמצא את זיווגה. אבל מאידך, אי אפשר שלא להבין ללבם של ההורים, שבאמת עשו כל שביכולתם עלימנת לגדל את הבת ליראת שמים ולמידות טובות, ורואים כיצד היא ממשיכה לשבת רווקה בביתם, כשלחברותיה יש כבר בין ארבעה לשישה ילדים... כיון שמדובר במשפחה עשירה, העסיקו ההורים בבית כמה עובדות גויות. בשלב מסוים עזבה אחת מהן ובמקומה הגיעה גויה אחרת, שמלבד העסקתה בבית אותה משפחה היא מועסקת גם בבתי נוספים. לא חלפו שבועיים מאז הגיעה העובדת לבית המשפחה החרדית העשירה בלונדון, והיא באה אל ההורים... הצעה: "אני עובדת גם בבית חרדי נוסף, לא רחוק מהבית שלכם, ויש שם בחור מצוין בגיל 30, וכיון שאני רואה שגם הבת שלכם כבר מבוגרת, נראה לי שהם דווקא יתאימו מאד אחד לשני...". ההורים שמעו, ותתחלחל בטנם. "עד להיכן הגענו, שאנחנו צריכים להזדקק להצעה של גויה?", שאלו את עצמם. אבל בואו נקצר את הדרך... בתוך שבוע (!) התאסרה הבת המושלמת עם הבחור ההוא, וליהודים היתה אורה ושמחה. החתן למד באחת הישיבות המובחרות ונודע כבן תורה אמתי וכמי שעדיין לגדולות, והשמחה היתה גדולה במיוחד. במסיבת האירוסין פרץ האבא המאושר בכי לעיני כל המסובים הרבים שבאו להשתתף בשמחתו, ואמר: "תשמעו רבותי מה קרה כאן; במשך כל-כך הרבה שנים אנחנו מחפשים שידוך לבתנו; את מי לא הפעלנו? איזה שדכן לא הציע לנו הצעות? כולם הכירו אותנו, ידעו את ערכה הלא יסולא בפז של בתנו תחי", ובראשו של אף אחד לא עלה הרעיון של הבחור הזה, המתגורר במרחק שלוש-ארבע דקות הליכה מהבית שלנו! הציעו לנו הצעות מכל רחבי תבל, מכל הישיבות, אין לי ספק שדרך אפרסכת הטלפון בביתנו עברו מאות רבות של הצעות של בחורים הכי טובים בעולם הישיבות... ובכל זאת, אף אחד לא חשב על הבחור המתגורר כל-כך קרוב אלינו. עד שבאה הגויה, ולאחר שבועיים שעבדה כאן כבר עלה בדעתה לשדך בין בתנו ובין הבחור בבית השני, שהוא באמת כל-כך מתאים לבתנו ולכל משפחתנו, ונראה כאילו נולד אצלנו...". "המסקנה היחידה שאפשר להסיק מהסיפור שלנו היא", המשיך האב מתוך בכי עז, "שבמקום לבזבז כל-כך הרבה אנרגיה על אכזבות ותסכולים ועל השידוכים שלא יוצאים לפועל, היינו צריכים להשקיע את הזמן באמונה ובטחון מלאים בה' יתברך, ולהחדיר בלבנו את העובדה שהוא בעל הבית היחיד בעולם, והוא גם אב רחמן, ולא פחות משאני ריחמתי על בתי הכלה שלא מצאה את זיווגה, גם הוא ריחם עליה ודאג לה לא פחות ממני. והוא, בכוחו הכל-יכול ובדעתו השלמה, ידע שעדיין לא הגיע הזמן. גם בתי וגם חתנה היו צריכים להגיע עד לגילאים כל-כך מבוגרים כי כך גזר בורא כל העולמות. והנה, רק הגיעה העת, לא המתין ה' יתברך עד שיגיע שדכן מקצועי, 'משלנו', ויתווך בין הצדדים, אלא שלח לנו את הגויה והיא ביצעה את השידוך". "חבל, חבל לבזבז את הזמן על הרגשות של צער", קרא האב, "בואו נתאזר כולנו באמונה שלמה בבורא עולם, וכך נוכל להעביר את כל חיינו בשמחה ובשלווה שאין כמותה".

[מתוך הספר 'מצוות בשמחה' - הרב מ. צורן]